

Sygn. akt XXV C 1276/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2013r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział XXV Cywilny

w składzie:

Przewodniczący **SSO Janina Dąbrowiecka**

Protokolant sekr. sądowy Magdalena Męczkowska

Po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2013 r. w **Warszawie**

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A w G.

Przeciwko Skarbowi Państwa- Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych i Autostrad w W.

o zapłatę

1. powództwo oddala;
2. zasądza od powoda (...) S.A w G. kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa Głównego Urzędu Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt. XXV C 1276/11

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 22 sierpnia 2011 r. do Sądu Okręgowego w Bydgoszczy powód (...) Spółka akcyjna z siedzibą w G., wniosła o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad kwoty 197 286, 20 zł z ustawowymi odsetkami należnymi od dnia 2 października 2010 r. do dnia zapłaty za projekt wykonany w ramach umowy.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł między innymi, że dochodzona kwota stanowią należność za wykonanie projektu wykonawczego remontu drogi, kwota ta wynika z wystawionej przez powoda faktury. Pozwany potrącił sobie tzw. kary umowne, czego powód nie akceptuje.

W piśmie procesowym z dnia 8 września 2011 r., pozwany (przed wdaniem się w spór) wniósł o przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie (vide k. 155-157).

Postanowieniem z dnia 14 września 2012 r. Sąd Okręgowy we Bydgoszczy przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie (vide k. 166-167).

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości (vide k. 183-193). W ramach stanowiska merytorycznego pozwany podniósł, że podtrzymuje zarzut potrącenia kary umownej z tytułu nieterminowej realizacji zobowiązań kontraktowych przez powoda.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W wyniku rozstrzygnięcia przetargu nieograniczonego, w dniu 8 września 2006 r. zawarta została umowa nr (...) pomiędzy Zamawiającym - Skarbem Państwa reprezentowanym przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych Autostrad a Wykonawcą- (...)spółka z o.o. w G.. Przedmiotem Umowy było opracowanie projektu wykonawczego remontu drogi krajowej nr (...)na odcinku G.- I.od km 29+600 do km 40+507 zgodnie z ofertą powoda z dnia 26 lipca 2006 r. złożoną w przetargu publicznym na podstawie Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia oraz Opisu przedmiotu zamówienia. Strony ustaliły, że termin realizacji przedmiotu Umowy nastąpi w terminie 6 miesięcy liczonym od dnia podpisania umowy, tj. do dnia 8 marca 2007 r. Termin obejmował czas przeznaczony na wykonania projektu łącznie z uzyskaniem wszystkich niezbędnych opinii, uzgodnień, sprawdzenie rozwiązań projektowych oraz decyzji w zakresie wynikającym z właściwych przepisów. Za wykonanie przedmiotu umowy powód miał otrzymać wynagrodzenie w wysokości netto 395 000,00 zł plus 12 % podatku VAT, co łącznie stanowi kwotę brutto 481 900,00 zł. Wszelkiego rodzaju zmiany i uzupełnienia treści umowy mogły być wprowadzane w formie aneksu pisemnego pod rygorem nieważności. Strony ustaliły także, że w sprawach nieuregulowanych w umowie mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego, ustawy prawo zamówień publicznych i ustawy prawo budowlane. Powód i pozwany zawarli cztery aneksy do umowy, które przedłużały jej termin realizacji. W Aneksie nr 1 z dnia 6 marca 2007 r., zakończenie realizacji przedmiotu zamówienia zostało określone na dzień 15 grudnia 2007 r. Powód zwrócił się wcześniej z pisemną prośbą o wydłużenie terminu. W dniu 14 grudnia 2007 r. podpisano Aneks nr 2 do umowy, w którym wydłużono termin zakończenia realizacji przedmiotu zamówienia do dnia 30 września 2008 r. Nowy termin wykonania dokumentacji został ustalony na podstawie przedstawionego przez powoda harmonogramu prac projektowych w związku ze spotkaniem z pozwanym (Radą Techniczną z 27 września 2007 r.). W związku z brakiem możliwości realizacji całego zadania w ramach istniejącego pasa drogowego, w drodze aneksu nr 3 do umowy zmieniono zakres opracowań projektowych określonych umową. Z całego opracowania wydzielono dwa odcinki drogi krajowej nr (...)do realizacji zgodnie z opisem przedmiotu zamówienia. Poza tym powód zobowiązał się do przekazania pozwanemu dokumentacji do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia (wraz z uzyskaniem decyzji środowiskowej), raportu o oddziaływaniu na środowisko planowanego przedsięwzięcia drogowego (wymaganego do wniosku o uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach), mapę do celów projektowania dróg oraz uzyskane warunki techniczne, opinie i uzgodnienia (vide § 2 aneksu nr 3 do umowy). W związku ze zmianą zakresu prac zmieniono również wysokość wynagrodzenia za opracowanie dokumentacji. Za wykonanie przedmiotu umowy powód miał otrzymać wynagrodzenie w wysokości 291 710,00 zł netto, czyli 355 886, 20 zł brutto. Na pisemny wniosek powoda, w dniu 30 września 2008 r. strony zawarły Aneks nr 4 do umowy, w którym wydłużono termin zakończenia realizacji przedmiotu umowy do dnia 15 grudnia 2008 r. Powód motywował konieczność zmiany terminu wykonania dokumentacji koniecznością przeprowadzenia ponownej analizy wysokościowej i technologicznej projektu.

/ dowód: umowa nr (...)z dnia 8 września 2006 r. k. 22-26, Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia z lipca 2006 r. k. 27-35, oferta na wykonanie dokumentacji projektowej powoda wraz z tabelą opracowań projektowych k. 57-59, pismo powoda z dnia 5 marca 2007 r. k. 194, Aneks nr 1 z dnia 06 marca 2007 r. do umowy nr (...)k. 85, pismo powoda z dnia 13 grudnia 2007 r. k. 194-198, Aneks nr 2 z dnia 14 grudnia 2007 r. do umowy nr (...)k. 86, Aneks nr 3 z dnia 14 lipca 2008 r. do umowy nr (...)k. 87-88, pismo powoda z dnia 24 września 2008 r. k. 199, Aneks nr 4 z dnia 10 października 2008 r. do umowy nr (...)k. 89/

W skład przedmiotu zamówienia wchodził raport o oddziaływaniu na środowisko planowanego przedsięwzięcia drogowego (wymaganego do wniosku o uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach). W dniu 2 listopada 2007 r. powód złożył wniosek do Burmistrza Miasta i Gminy Ł. o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Postanowieniem z dnia 27 listopada 2007 r. Burmistrz Miasta i Gminy Ł. nałożył obowiązek opracowania raportu oddziaływania na środowisko. Pozwany złożył zażalenie na to postanowienie Burmistrza, ale zostało ono podtrzymane przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w T.. Pozwany zwrócił się do powoda o wykonanie wspomnianego raportu do dnia 29 lutego 2008 r. Kolejnym pismem pozwany zwrócił się o przekazanie raportu do dnia 17 marca 2008 r. W odpowiedzi powód poinformował, że przedstawi raport w terminie do 16 kwietnia 2008 r. Pozwany zwracał się z pismami o przekazanie raportu jeszcze kilkakrotnie. Powód przekazał pierwszą

wersję raportu w dniu 10 grudnia 2008 r., do której następnie pozwany wnosił uwagi (na co wskazuje bogata korespondencja), które pozwany nanosił. Sąd ustalił jednak, że powód nie uzyskał decyzji środowiskowej.

/ dowód: wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach z 2 listopada 2007 r. k. 201-205, postanowienie z dnia 27 listopada 2007 r. Burmistrz Miasta i Gminy Ł.znak: (...)k. 206-207, decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego w T.znak: (...)k. 213-216, pismo z dnia 6 lutego 2008 r. znak: (...)dotyczące przekazania raportu k. 217-218, pismo z dnia 12 marca 2008 r. znak: (...)dotyczące przekazania raportu k. 219-220, pismo (...)z 17 marca 2008 r. wskazujące terminy dostarczenia raportów, pismo (...)z 10 grudnia 2008 r. o przekazaniu raportu k. 390 /

Powód jednocześnie przygotowywał dokumentację projektową wymaganą umową. W dniu 21 sierpnia 2008 r. do pozwanego zostały przesłane 2 egzemplarze drogowego projektu wykonawczego - Remont odcinka nr 1 od km 29+564,88 do km 30+567,31. Pozwany zaakceptował przyjęte rozwiązania sytuacyjne wraz z założeniami technologicznymi wykonania robót nawierzchniowych przedstawionymi dla odcinka I i II projektu remontu drogi krajowej nr (...)na odcinku G.-I.. W związku z odmową Burmistrza Miasta i Gminy Ł.uzgodnienia przedmiotowego projektu, powód pismem z 9 grudnia 2008 r. poinformował pozwanego, że pomimo ukończenia projektu technicznego nie jest możliwe (z uwagi na przedstawione stanowisko) przekazanie pozwanemu kompletnej dokumentacji projektowej. Jednocześnie powód zadeklarował chęć spotkania szczególnie w celu ustalenia nowego terminu zakończenia prac projektowych. Pozwany w piśmie z 12 grudnia 2008 r. nie wyraził zgody na zmianę terminu zakończenia realizacji przedmiotu zamówienia stwierdzając, że brak pozytywnego uzgodnienia przez Burmistrza nie jest wystarczającym powodem zmiany terminu, a ponadto nie jest możliwe wyjście z pracami projektowym poza istniejący pas drogowy (z uwagi na realizację przedsięwzięcia w trybie zgłoszenia robót budowlanych). W dniu 27 stycznia 2009 r. pozwany wystąpił z pismem informując, że w dniu 15 grudnia 2008 r. upłynął termin przekazania dokumentacji projektowej, w związku z czym pozwany od tego terminu będzie naliczał kary umowne zgodne z postanowieniami umowy. Jednocześnie pozwany zwrócił się, do powoda o przekazanie pisemnej informacji na temat zaawansowania prac projektowych wraz z określeniem terminu przekazania-dokumentacji (ze wszystkimi wymaganymi pozwoleńiami, opiniami, uzgodnieniami i zgodami). Pozwany wyznaczył termin przekazania informacji na 2 lutego 2009 r. W odpowiedzi na powyższe powód w piśmie z 13 lutego 2009 r. wskazał, że naliczanie kar przez pozwanego jest bezpodstawne, z uwagi na to, że ostatnie zmiany zostały wprowadzone do projektu przez pozwanego w dniu 17 grudnia 2008 r. Pozwany pismem z dnia 03 marca 2009 r. poinformował powódkę o nieuznaniu zasadności wyjaśnień dotyczących braku podstaw do naliczania kar umownych za zwłokę w wykonaniu dokumentacji, zwłaszcza że zmiany zakresu opracowań są wynikiem przyjętego przez E.podziału zadania na etapy. Pozwany stwierdził, że Aneks nr 3 do umowy porządkował zakres opracowania i już wtedy projektant powinien był wystąpić o aktualizację warunków technicznych. Po upływie terminu realizacji przedmiotu umowy pozwany przekazywał powodowi wskazówki dotyczące tej dokumentacji (na co wskazuje bogata korespondencja). W dniu 27 kwietnia 2010 r. powód przekazał dokumentację projektową. Pozwany pismem z dnia 7 maja 2010 r. zgłosił uwagi do przekazanej dokumentacji projektowej oraz wyznaczył na dzień 14 maja 2010 r. termin przekazania poprawionej dokumentacji. Pismem z dnia 12 maja 2010 r., powód przekazał materiały niezbędne do zgłoszenia robót budowlanych, a dnia 26 maja 2010 r. poprawioną dokumentację projektową (sporządzono protokół). Po przekazaniu dokumentacji wraz z uzupełnieniami powód wystawił pozwanemu fakturę końcowego rozliczenia VAT nr (...) z dnia 17 września 2010 r. na kwotę 197 286,20 zł. Pozwany pismem z dnia 20 października odesłał fakturę VAT, a pismem z 26 listopada 2010 r. pozwany wskazał, że kwota kar umownych przekracza kwotę jaką powód mógłby otrzymać z tytułu rozliczenia.

/ dowód: pismo powoda z dnia 21 sierpnia 2008 r. dotyczące przekazania projektu k. 96, pismo pozwanego z dnia 26 sierpnia 2008 r. znak: (...)k. 92, pismo powoda z dnia 9 grudnia 2008 r. z propozycją uzgodnienia nowego terminu k. 99, pismo pozwanego z dnia 12 grudnia 2008 r. znak: (...)dotyczące braku podstaw do zmiany terminu zakończenia projektu k. 100, pismo pozwanego z dnia 27 stycznia 2009 r. znak: (...)wskazujące na upływanie terminu przekazania dokumentacji projektowej k. 101, pismo powoda z dnia 13 lutego 2009 r. wskazujące na bezpodstawność naliczenia kar umownych k. 102, pismo pozwanego z dnia 03 marca 2009 r. znak: (...)wskazujące na niezasadność wyjaśnień dotyczących braku podstaw do naliczania kar umownych k. 103, pismo powoda z dnia 27 kwietnia 2010 r. dotyczące

przekazania dokumentacji projektowej k. 121-124, pismo pozwanego z dnia 07 maja 2010 r. znak: (...)k. 125, pismo powoda z dnia 12 maja 2010 r. k. 128, protokół przekazania dokumentacji z dnia 26 maja 2010 r. k. 133-134, faktura VAT nr (...)k. 139, pismo pozwanego z dnia 20 października 2010 r. (...)k.138, pismo pozwanego z dnia 26 listopada 2010 r. (...)wraz z wyliczeniem/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody w postaci dokumentów oraz zeznań świadków. Stan faktyczny pozostaje sporny w zakresie w jakim dotyczy on prawidłowości naliczenia kar umownych z tytułu opóźnienia w wykonaniu zadania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo, jako nieuzasadnione podlega oddaleniu w całości.

Umowa stanowiąca przedmiot niniejszego sporu jest umową zawartą w oparciu o przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych, kodeks cywilny i prawo budowlane, a tym samym ocena, czy potrącenie kar umownych przez pozwanego z wynagrodzenia należnego powodowi odbędzie się między innymi w oparciu o samą treść umowy w oparciu o przepisy dotyczące kar umownych zawarte w kodeksie cywilnym. Zaznaczyć tu należy, iż przedmiotowe powództwo dotyczy żądania zapłaty przez powoda wynagrodzenia wynikającego z umowy i z zakwestionowanej faktury za wykonane prace projektowe, zaś dla oceny tego roszczenia niezbędne pozostaje zbadanie zasadności nałożonych przez pozwanego na powoda kar umownych.

Zgodnie z art. 483 § 1 k.c. można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy. W ramach zawartej umowy strony w § 11 przewidziały ewentualną możliwość zapłaty kar umownych między innymi na wypadek zobowiązań umownych w terminie (ust. 1 § 11) - vide k. 25. I tak w związku z przedmiotową umową pozwany Skarb Państwa obciążył powodową spółkę karą umowną, która została przez powoda zakwestionowana, zaś należności z tych kar zostały potrącone z należnego powodowi wynagrodzenia.

Wykonawca przekazał dokumentację projektową (bez decyzji środowiskowej) pismem z dnia 27 kwietnia 2010 r., a zatem 498 dni po upływie terminu wykonania umowy ustalonej aneksem 4. Stosownie do treści § 11 ust. 1 umowy, kara umowna stanowi iloczyn ilości dni zwłoki w wykonaniu umowy oraz wartości 0,15% wynagrodzenia netto określonego w § 8 ust. 1 Umowy, przy uwzględnieniu zmniejszenia wartości wynagrodzenia stosownie do treści Aneksu nr 3 do Umowy, tj. 0,15% wynagrodzenia netto 291 710,00 zł. pozostawiania w zwłoce w realizacji przedmiotu Umowy. Zgodnie z brzmieniem przepisów art 476 k.c. oraz art. 471 k.c., ciężar dowodu co do okoliczności, że po stronie dłużnika zaistniało opóźnienie, nie zaś zwłoka, spoczywa na dłużniku. Dopóki dłużnik nie przeprowadzi stosownego dowodu, istnieje możliwość kwalifikowania każdego uchybienia, jakiego dłużnik dopuścił się w terminowym wykonaniu zobowiązania, jako jego zwłoki (zob. W. Czachórski Zobowiązania. Zarys wykładu, A. Brzozowski, M. Safjan Warszawa 2009, s. 334-335. Powód nie udowodnił, że nie pozostawał w zwłoce i wykazał okoliczności, które mogłyby dostatecznie świadczyć o braku jego odpowiedzialności za opóźnienie o 498 dni. Powód (jako profesjonalista) powinien zdawać sobie sprawę, że w trakcie realizacji prac projektowych mogą wyniknąć okoliczności spowodują przedłużenie tych prac. Powód powinien tak zorganizować prace nad projektem, żeby zrealizować umówione terminy. Należy zwrócić uwagę, że powód zawierając aneks nr 4 powinien mieć rozeznanie, czy zdąży on ukończyć prace projektowe. Zawierając ten aneks do umowy powód zgodził się, że nowy termin jest odpowiedni dla realizacji zadania. Pozwany podpisując poprzednie aneksy do umowy (przedłużające terminy jej realizacji) wykazał chęć współpracy dla prawidłowej realizacji umowy.

W przedmiotowej sprawie nie ma możliwości miarkowania kary umownej, należy podkreślić, że przepis art. 484 § 2 k.c. nie może znaleźć zastosowania. Podstawę do miarkowania kary umownej stanowi wyłącznie żądanie zgłoszone przez dłużnika w formie zarzutu. Przewidziane w art 484 § 2 k.c. uprawnienie do żądania zmniejszenia kary umownej jest niewątpliwie środkiem obrony pozwanego prowadzącym do częściowego oddalenia powództwa, a zatem może być jedynie realizowane w formie zarzutu merytorycznego. Zarzut miarkowania kary umownej jest ze swojej istoty

zarzutem obronnym i nie może stanowić podstawy powództwa (tak chociażby: Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 15 czerwca 2010 r., I Aca 74/10 oraz Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 marca 2006 r., IV CSK 89/05).

Z tych też względów Sąd powództwo oddalił.